

rečenica, koja veli: »Dokumenta (i dr.), kao i predmete poginulih drugova dostavljati na adresu«, što znači: Dokumente (i dr.) i predmete, što su ostali od poginulih drugova, dostavljajte (ili pošaljite) na adresu...

Nepoznavanje ijekavice već je ovdje za-bilježeno (zahtjevaju umjesto zahtijevaju), što se još ponavlja primjerom »cjena« (cijena). Drugo je pak nepoznavanje sklanjanja (deklinacije), pa se ovdje plural imenice »kotar« piše »kotarevi« (umjesto: kotari), a imenice se povezuju crticom (slikar-partizan, slikara-partizana), premda, po pravilu, ne treba više crtice (treba: slikara partizana).

Dalje se »mole« »učesnici-borci (kao da se može biti borac i bez učestvovanja!)... da pregledaju spisak (t. j. popis) učesnika-boraca (!)... te da stave svoje primjedbe i dopune«, a kamo? Na »spisak«?

Čudno je, što se »Odbor... izvinjava (t. j. ispričava) svim (ili: svima) borcima i članovima porodica (t. j. rodbini) ukoliko (t. j. ako) neki od poginulih i ranjenih (t. j. neki poginuli ili ranjeni) nije unešen (t. j. unesen) u naznačenim(!?) spiskovima« (t. j. popisima).

Pogreška ima, dalje, u rečenici: »Za većinu (treba: o većini) drugova... Odbor raspolaže sa bližim (t. j. potanjim, ali bez prijedloga »sa«) podacima — datum i mjesto ranjavanja i dr. (što znači: ima podatke o mjestu, dijelu tijela, što je ranjeno!). Zatim: »Ukoliko su (t. j. ako su) nekome potrebni takvi podaci, molimo da se ovakav zahtjev unese u Knjigu primjedbi i pitanja s naznakom adrese gdje (t. j. kamo) treba podatke dostaviti.« A umjesto tako rogobatnog »obavještenja«, moglo se lijepo, jednostavno reći: »Ako su kome potrebni takvi podaci, neka to upiše u Knjigu primjetaba i pitanja, i uz to označi adresu, kamo želi da mu se pošalju zatraženi podaci.«

Birokratski stil uočljiv je u rečenici: »Ovdje se izlaže spisak štabova-divizije (?) i brigada, te molimo drugove borce 32. divizije, da isti(!) dopune i ispravke, što bi se moglo kazati drugačije, svakako bolje: »Ovo je popis štaba divizije i štabova brigada, pa molimo borce bivše 32. divizije, da nam dostave eventualne dopune i ispravke.«

Ali još uvijek ostaje pitanje: zar će borci dopunjavati i ispravljati dotični spisak (popis) na samoj izložbi? Jer što će na to »dežurni« (čuvar)?

Neskladna je i rečenica: »Radi potpune informacije o proslavi..., preporuča se svim (t. j. svima) drugovima..., da kupe i da da se upoznaju sa (t. j. s) programom za proslavu...«, što bi trebalo stilizirati otprilike ovako: »Da se što potpunije informiraju o proslavi... preporučujemo drugovima... da kupe program proslave« (a ne program za proslavu).

Na kraju, anonimni sastavljač (pisac) ovog nepismenog letka »obavještava« (t. j. obavještuje) nas, »da će izložba biti izložena«, a mogao je reći, da će se ova izložba prenijeti i otvoriti u Krapini i t. d. »Ujedno se moli dopunjavanje podataka«, kao da se podaci dopunjuju, a dopunjuje se građa izložbe daljnjim podacima, što »doprinose« (treba: pridonose) dokumentiranju...

Potrebno je (dobronamjerno je) ukazati na takve pogreške i besmislice ovoga letka zato, što se takvim nesavjesnim i neodgovornim (nepismenim) postupkom kompromitira ova vrijedna i zanimljiva priredba rodoljubnog značenja, pogotovu što se taj letak — kako već rekoh — nudi svima, brojnim posjetiocima izložbe, pa se već na prvom koraku, na ulazu izložbe, stječe utisak o nemaru i sl., jer su »obavještenja« više dezinformacija, nego ono, što bi trebalo da jesu.

Milan Selaković

STRAHOVIT JEZIČNI I PRAVOPISNI NEMAR

Na fotografskoj izložbi »Porodica čovjeka«, koja je trajala od 15. X. do 16. X. 1958. u Zagrebu, dijeljeno je specijalno izdanje »Pregleda« br. XI. 1958.

Taj časopis je tiskan na najfinijem papiru, koji omogućuje vjernu reprodukciju fotografija. U tom pogledu »Pregled« je znatna potpora izložbi, jer omogućuje posjetiocu, da i kod kuće obnovi niz utisaka s ove zaista uspjele izložbe.

Šteta je, što jeziku »Pregleda« nije posvećena dovoljna pažnja. Čitalac se ne može oti dojm, da se tu radi o loše ijekaviziranoj ekavskom izdanju, koje je možda izšlo, kad je ta izložba bila prvi put 1956. u Beogradu.

O tome govori niz griješaka u riječima, kojima je trebalo dati ijekavski oblik. Pribrojimo li k tome riječi, kojima značenje nije potpuno jasno u ovim krajevima ili im se značenje mora nagađati, a te se riječi i slabo ili gotovo nikako ne upotrebljavaju kod nas, zatim potpuno nepoznate riječi pa nepotrebne tuđice, onda možemo reći, da »Pregled« nije bio onakva potpora izložbi, kakva je trebao biti.

Stil mnogih rečenica govori također o tome, da se radi o nebrizno priređenoj publikaciji.

Na izložbu sam pošao s djetetom, pa kad je dijete zatražilo od mene neka jezična objašnjenja, nisam mu ih mogao u cijelosti dati, jer ima i za me nepoznatih oblika i riječi u tom broju »Pregleda«.

Od gimnazijskih klupa dijele me četiri decenija. Mnogo je u školi stečenog znanja ishlapilo, a ja sam unatoč tome siguran, da je »Pregled« jezično loš.

Riječi sam sabrao u skupine, a riječi u zagradi pomažu, da se lakše shvati, o kojoj se riječi radi.

Brojne su ijekavske riječi, u kojima su upravo neshvatljive griješke. Navodim na prvom mjestu nepravilan, a na drugom mjestu pravilan oblik:

poslednja - posljednja; deca - djeca; vrijeme (2) - vremena; razumjevanja (2) - razumijevanja; obezbjedila - obezbijedila; poveća - povećá (proizvodnju); povjećanja - povećanja (trgovine); umesto - umjesto (toga); vreme - vrijeme; korjenova - korijenâ; donijeo - donio; rješeni - riješeni; (Došao sam na) svjet (3) - svijet; (na) svjetu (3) - svijetu; uvijek (4) - uvijek (isti); zvjezde - zvijezde; vremenske - vremenske; vjeroispovješču - vjeroispoviješču; korjenje -

korijenje (šiblja); sljepca - slijepca; posle (2) - poslije (nekoliko godina); umješ - umiješ; djete - dijete; vidjeo (3) - vidio; naprijedak - napredak (i razvitak); potsvjesti - podsvijesti; promijena - promjena; spriječava - sprečava; riješenja - rješenja; umetnosti - umjetnosti; (dva) svetska - svjetska (rata); odjelenja - odjeljenja; pritješnjene - pritiješnjene; svetlost - svjetlost; riječit - rječit (prikaz); osmjeh - osmijeh; ceni - cijeni; živjeo - živio; želeo - želio; ume - umije (da raščisti - raščistiti); stideo - stidio (se nisam); smesta - smjesta (je odbrojio); čoveku - čovjeku; (koji) cvijeta - cvjeta; ponjevši - ponijevši (sa sobom); Korea - Koreja; merama - mjerama (granica nema); svjesti - svijesti.

Mnogobrojne su i pravopisne griješke i pogrešni i u Zagrebu neobični gramatički oblici, na pr.

k'o — ko — kao (sumanuto); njegovom - njegovu (životu); prijatela - prijatelja; Rodenovom - Rodenovu (vrtu); saosjećanje - suosjećanje; foto klub (potrebna je crtica); Kadgod - Kad god; uticaj - utjecaj; opšte - opće; eksperimentisao - eksperimentirao i sl.

U »Pregledu« ima i prilično nepoznatih riječi, koje ne razumijem ni ja ni mnogi posjetioci. Na pr. ujedljivog i upečatljivog (testamenta); upečatljivu (skladnost); upečatljivi prizor; iznurena (lica); (ko) sumanuto; prevazilazi; vaseljena (odjekuje); izvitoperili (razvojnu liniju fotografije); kaluderice (na) vrteški; svirepost (njegovu); (u) ogledima (s raznim načinima gajenja cvijeća); vasioni; izmaglice (fotografije pune izmaglice i sjenki).

Uz slike ima dosta bilježaka, no svaki ih čitalac ne može sebi protumačiti, jer nisu tiskane našim jezikom, na pr.

United Nations, Czechoslovakia, Germany, Denmark i t. d.

»Pregled« obiluje i drugim nepotrebni- tudicama, a i vrlo čestim sintaktičkim nepravilnostima, kojih ima toliko, da ih ne mogu sve posebno pobrojiti. Svakako, ovaj je »Pregled« očit primjer strahovitog jezič-

nog nemara, koji se ne može ničim opravdati. Priređivač ove izložbe izazvao je takvim jezičnim nemarom ogorčenje brojnih posjetilaca, a ja bih želio, da se i u »Jeziku« zabilježi, kako je posjetiocima izložbe žao i kako ih vrijeđa, ako priređivač izložbe ne poklanja pažnje pravilnom jezičnom izrazu u svojim publikacijama.

J. P.

GODIŠNJA SKUPŠTINA HRVATSKOG FILOLOŠKOG DRUŠTVA

22. veljače održana je u dvorani Filozofskog fakulteta u Zagrebu deveta godišnja skupština Hrvatskog filološkog društva. Upravni odbor, kojemu je bio na čelu sveuč. profesor i akademik dr. Josip Torbarina, podnio je izvještaj o radu Društva u godini 1958., iz kojega se vidjelo, da je Društvo redovito izdavalo svoje časopise (»Jezik«, »Umjetnost riječi« i u zajednici s Jugoslavenskom akademijom znanosti i umjetnosti »Filologiju«), da je održavalo redovita mjesečna predavanja i da je razvilo živahan rad u svojim sekcijama (lingvističkoj, literarnoj, pravopisnoj, srednjoškolskoj, sekciji za strane jezike, krugu mladih lingvista). Iz izvještaja su se vidjele i neke slabosti Društva: neke nam sekcije ne rade dovoljno aktivno, na pr. lektorsko-korektorska sekcija, priličan broj članova dosta je pasivan, srednjoškolski nastavnici nisu okupljeni u dovoljnom broju, neke su podružnice prilično neaktivne, a neke još nisu ni osnovane. Ipak, ako se ti nedostaci usporede s uspjesima, koje je Hrvatsko filološko društvo postiglo, tada se vidi bjelodano, da je ono postalo značajan društveni, stručni i naučni organ u Narodnoj Republici Hrvatskoj. Djelatnost Hrvatskog filološkog društva prostire se, osobito publikacijama, po

cijelom području Jugoslavije. A kako je i blagajničko poslovanje u potpunom redu, upravnom je odboru jednoglasno data razrešnica.

Hrvatsko je filološko društvo ujedno i stručna organizacija nastavnika hrvatskoga ili srpskoga jezika i jugoslavenskih književnosti, pa je stoga i preuzelo na sebe brigu da organizira i pripremi nastavnike toga predmeta u Narodnoj Republici Hrvatskoj za II. jugoslavenski kongres slavista, koji će se održati u drugoj polovici mjeseca rujna u Zagrebu u priredbi Saveza slavističkih društava Jugoslavije. U tu svrhu raspoređeni su i referati i koreferati za učesnike kongresa iz Hrvatske. Radni dio kongresa trajat će četiri dana, od čega će dva dana biti posvećena naučnoj, a dva dana nastavnoj problematici predmeta. Peti dan poći će se na zajednički izlet u Hrvatsko Zagorje.

Pošto je prof. Torbarini odano priznanje za nekolikogodišnji uspješan rad i vodstvo Društva, izabran je novi upravni odbor, kojemu je predsjednik sveuč. prof. dr. Mate Hraste, a tajnik izv. sveuč. prof. dr. Ljudevit Jonke. Na prvoj konstitucionoj sjednici izabrani su za potpredsjednike sveuč. profesori dr. Stjepan Ivšić i dr. Mirko Deanović, za tajnika II. sveuč. asistent Krunoslav Pranjić, za blagajnika I. sveuč. asistent Miroslav Vaupotić, za blagajnika II. sveuč. asistent Stjepan Babić i za knjižničara sveuč. asistent Vladimir Vratović. Za pročelnika literarne sekcije izabran je sveuč. prof. dr. Zdenko Škreb, za pročelnika lingvističke sekcije sveuč. prof. dr. Josip Hamm, za pročelnika srednjoškolske sekcije prof. Stanko Dvoržak, za pročelnika sekcije za strane jezike prof. Danica Budisavljević i za pročelnika lektorsko-korektorske sekcije viši naučni suradnik dr. Olga Šojat.

Ljudevit Jonke